

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 63762-10-24

לפני: כבוד השופטת יעל וילנר
כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופטת רות רוני

העותרת: התנועה למשילות ודמוקרטיה

נגד

המשיבים: 1. הוועדה לבחירת שופטים
2. כבוד השופט נועם סולברג חבר הוועדה לבחירת שופטים
3. כבוד השופטת דפנה ברק ארז חברת הוועדה לבחירת שופטים

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים: עו"ד יצחק בם

פסק-דין

1. בעתירה שלפנינו מבקשת העותרת כי נורה למשיבים 2-3 ליתן טעם "מדוע לא יימנעו מהשתתפות בישיבה או ישיבות הוועדה לבחירת שופטים שבה יתקיימו דיונים או הצבעה על איוש תפקיד נשיא בית המשפט העליון".

הרקע לעתירה

2. העותרת טוענת כי המשיבים 2-3 – שופטי בית המשפט העליון החברים בוועדה לבחירת שופטים (להלן: הוועדה) – מנועים מלהשתתף ולהצביע בישיבות הוועדה שבהן יידון מינוי נשיא לבית המשפט העליון, זאת, מאחר שהם מצויים בניגוד עניינים. לטענת העותרת, המשיבים 2-3 – אשר עתידים, לטענתה, לכהן כנשיאי בית המשפט העליון בהתאם ל"שיטת הסניוריטי" – הם בעלי עניין אישי בסוגיה שתעמוד לדיון בוועדה, משום שזו צפויה לעסוק, כך נטען, לא רק ב"זהות הנשיא הבא של בית המשפט העליון, אלא [...] גם בהצבעה עקרונית [...] בשאלת שימור שיטת הסניוריטי". בהקשר זה, מציינת העותרת כי העובדה שמדובר ב"הצבעה בעלת רובד עקרוני" נלמדת גם ממכתבו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון (בדימ') ע' פוגלמן מיום 26.8.2024, שבו הביע את

תמיכתו ב"שיטת הסניוריטי", ואף ציין כי זו היא גם עמדתם של רוב חברי הוועדה. נטען, כי מצב דברים זה מעורר, למצער, "חשש סביר" לניגוד עניינים, שעומד בניגוד להלכה הפסוקה ולנהלי הוועדה אשר אוסרים על פעולה בניגוד עניינים.

3. על רקע זה, ביום 7.10.2024 פנתה העותרת למשיבים בדרישה כי המשיבים - 2 יימנעו מהשתתפות והצבעה כאמור. ביום 15.10.2024 נענתה פניית העותרת על-ידי הייעוץ המשפטי בהנהלת בתי המשפט. בתשובה לפניית העותרת צויין כי "אין בסיס לטענות לפיהן השופטים חברי הוועדה [...] נגועים בניגוד עניינים בהקשר של מינוי נשיא נוכח השיטה הנוהגת 'שיטת הסניוריטי'". עוד צויין, כי לכל שופטי בית המשפט העליון - הן אלו שעתידיים להתמנות לפי "שיטת הסניוריטי", הן אלו שלא - יש, לכאורה, נגיעה אישית בנושא הנדון. לפיכך, נטען כי בהתאם ל"כלל ההכרח" ומאחר ש"טענת הפסלות" נוגעת לכלל השופטים המוסמכים - הרי שכל שופט רשאי לדון בעניין, ואין לאפשר "פרשנות שתוצאתה היא שכלל שופטי בית המשפט העליון מנועים מלדון במינוי נשיא בית המשפט העליון, ויש לבכר פרשנות המאפשרת לוועדה [...] את המשך פעילותה התקינה".

4. ביחס לאמור, מוסיפה וטוענת העותרת כי "כלל ההכרח" אינו חל בענייננו - זאת, משום שניגוד העניינים הנטען מתקיים רק ביחס לשופטים חברי הוועדה, ולא ביחס לכל חברי הוועדה האחרים. לכן הוועדה תוכל לפעול בהרכב חסר מבלי שתיפגע עבודתה. עוד מדגישה העותרת, כי היא אינה טוענת כי כל שופטי בית המשפט העליון מצויים בניגוד העניינים האמור; ומכל מקום, נטען, כי שופטי בית המשפט העליון אשר אינם "מוטבים" של שיטת הסניוריטי אינם נגועים באותה מידה של עניין אישי.

דיון והכרעה

5. לאחר שעיינו בעתירה על נספחיה, הגענו למסקנה כי דינה להידחות, ללא צורך בתגובת המשיבים.

6. תפקידיה וסמכויותיה של הוועדה בקשר למינוי נשיא לבית המשפט העליון מתמקדים בבחירת מועמד קונקרטי לכהן בתפקיד (ראו: סעיף 8(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; סעיף 4 לחוק-יסוד: השפיטה). כנגזר מכך, ההכרעה בוועדה במסגרת הדיון על בחירת נשיא בית המשפט העליון עוסקת בהצבעה על מועמד פרטני, ואף אם אגב כך הוועדה המכהנת מוצאת לנכון לקיים דיון בעניין זה או אחר, אין

בדברים אשר ייאמרו בו כדי לחייב מי מחברי הוועדה להצביע שלא על פי שיקול דעתו, כמתחייב מסעיף 6א לחוק בתי המשפט (המורה כי "חבר הוועדה יצביע על פי שיקול דעתו, ולא יהיה מחויב להחלטות הגוף שמטעמו הוא חבר בוועדה"). בוודאי שאין בדיון מסוג זה, ככל שיתקיים, כמו גם בהחלטה "פרטנית" ביחס למינוי נשיא לבית המשפט העליון, כדי לכבול את ידן של ועדות בעתיד הרשאיות לקבל החלטה כפי שימצאו לנכון. כך היה מאז ומתמיד, וכך גם צפוי להיות בוועדה הקרובה – ואין בנסיבות העת האחרונה, כפי שפורטו על-ידי העותרת, כדי לשנות ממצב דברים זה. ממילא אין בדיוני הוועדה הנוכחית בעניין מינוי הנשיא לעת הזו, כדי לזכות או לחייב את המשיבים 2-3 אם וכאשר תישקל מועמדותם לתפקיד נשיא בית המשפט העליון בעתיד, וכבר מטעם זה אין הם מצויים במצב של ניגוד עניינים.

7. זאת ועוד: העותרת כלל לא הצביעה על החלטה כלשהי של הוועדה המכהנת לפיה היא עתידה לקיים "דיון עקרוני" ב"שיטת הסניוריטי", ובוודאי שלא על כך שבכוונתה להכריע בעניין זה (הכרעה שממילא אין בכוחה לקבל). העניינים המונחים לפתחה של הוועדה בעת הזו, לפי הודעת שר המשפטים מיום 22.9.2024, ואשר בהם עליה להכריע בהקדם האפשרי, הוא בחירת נשיא לבית המשפט העליון ובחירת משנה לנשיא לבית המשפט העליון, מביין המועמדים שמועמדותם מצויה על הפרק. בהקשר זה, נציין כי המכתב הנ"ל מטעם מ"מ נשיא בית המשפט העליון (בדימ'), מהווה אך הבעת דעה בסוגיית שיטת המינוי, ובוודאי אין בו משום החלטה כאמור.

8. נשוב ונדגיש, כי אין זה מן הנמנע שאגב דיוני הוועדה בנוגע למועמדים הקונקרטיים לתפקיד נשיא לבית המשפט העליון, יתקיים שיג ושיח על אודות "שיטת הסניוריטי", אך אין בכך כדי לשנות את מהותו של הדיון. ודוק, בדיון מסוג זה – קרי, דיון במועמדים פרטניים – לא נטען כי יש למשיבים "עניין אישי", וממילא הם אינם מנועים מלהשתתף בו.

9. אם כן, ההכרעה המונחת על שולחן הוועדה בעת הזו איננה הכרעה עקרונית כטענת העותרת, אלא הכרעה פרטנית – בחירת נשיא לבית המשפט העליון של מדינת ישראל (וכן בחירת משנה לנשיא). לפיכך, המדובר בבחירה המהווה חלק ממהלך עבודתה הרגיל של הוועדה, כפי שפעלה מאז היווסדה, ואשר אין בו כדי להשפיע בצורה ייחודית על המשיבים 2-3, שאינם מועמדים כעת לתפקיד הנשיא. בנסיבות אלו, נשמטת הקרקע תחת טענת העותרת שלפיה המשיבים 2-3 מצויים בניגוד עניינים שאינו מאפשר להם להשתתף בדיוני הוועדה.

10. בהינתן האמור לעיל, לא ראינו צורך להידרש לסוגיית "כלל ההכרח" אותה העלו המשיבים בתשובתם לעותרת כמפורט לעיל.

11. אשר על כן, לא מצאנו כל עילה מבוררת להורות כמבוקש בעתירה.

העתירה נדחית אפוא, ועמה נדחית גם הבקשה לצו ביניים.

בנסיבות העניין ומשלא נתבקשה תגובה, אין צו להוצאות.

ניתן היום, ה' חשוון תשפ"ה (06 נובמבר 2024).

רות רונן
שופטת

עופר גרוסקופף
שופט

יעל וילנר
שופטת